

спрямувати в безпечне русло поведінку студентів у сучасному суспільстві, сформувати культуру здоров'я в широкому гуманістичному розумінні та закласти підвалини ціннісного відношення до навколишньої дійсності [3].

На сьогодні, на нашу думку, перспективним кроком у напрямку подолання суперечностей і недоліків забезпечення безпеки життєдіяльності та культури здоров'я має стати проектування навчального процесу на аксіологічній основі, яке передбачає визначну роль гуманітарних знань в навчальному процесі. Гуманітарні знання при формуванні безпеки життєдіяльності й культури здоров'я особистості призначені сприяти усвідомленню, що в центрі уваги повинна бути людина, як головна цінність суспільства, та виховувати в ній гуманне, свідоме ставлення до питань особистої безпеки і безпеки оточення в усіх сферах відносин; забезпечити якісне засвоєння нового гуманістичного стереотипу поведінки.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Коваль П. Роль гуманітарних дисциплін у вирішенні проблеми гармонійно розвиненої особистості // Педагогічна майстерність як система професійно-мистецьких компетентностей: матеріали звітної наукової конференції Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України за 2009 рік. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2010. – 306 с.

2. Белова Е. К. Методологические основы дидактических технологий: [монографія] / Белова Е. К., Брюханова Н. А., Коваленко В. Э. – Х.: УИПА, 2008 – 132 с.

3. Чугуй Л. В. Аксіологічні засади формування змісту безпеки життєдіяльності як превентивний проект збереження професійного здоров'я майбутніх аграріїв / Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. – Суми, 2010. – № 1 (3).

## **ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ МОДЕЛІ ЗДОРОВ'ЯФОРМУЮЧОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ НА НОВІ ОСВІТНІ СТАНДАРТИ**

***І.М. ШЕПЕНЮК***

*Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області,  
Чернівці, Україна*

В наш час суспільство і держава ставлять перед системою освіти соціальне замовлення на здорову особистість. Різні типи освітніх закладів повинні стати освітньо-оздоровчими. Останнім часом сильно трансформувалися соціальні очікування від школи. Якщо раніше в системі соціальних очікувань домінували знання, уміння і навички, то нині суспільство чекає від школи моделі поведінки. У Державних стандартах освіти нового покоління зазначені моделі поведінки є пріоритетними, вони спрямовані на уміння робити самостійний вибір, приймати рішення, орієнтуватися в інформаційному просторі, вести здоровий спосіб життя тощо.

Розробка моделі формування здоров'язберігаючого середовища в загальноосвітніх навчальних закладах з урахуванням індивідуального підходу до учнів ґрунтується на чинних нормативно-правових актах, що гарантують право на охорону здоров'я, освіту, оздоровлення і відпочинок усім дітям, та забезпечують функціонування системи освіти на всіх її ланках.

Головною метою розробки системної моделі є створення умов для формування, збереження і зміцнення здоров'я учасників освітнього процесу як найважливішого чинника розвитку особистості.

Основними завданнями є:

1. Створення та функціонування безпечного і здорового середовища в освітньому закладі.

2. Послідовне формування в освітньому закладі здоров'язберігаючого освітнього простору, з обов'язковим використанням здоров'язберігаючих технологій.

3. Просвітницько-виховна робота з учнями, педагогами, фахівцями і батьками, спрямована на формування цінності здоров'я і здорового способу життя.

4. Організація здорового харчування.

5. Здійснення медико-психолого-педагогического супроводу освітнього процесу і усіх його учасників.

6. Встановлення тісного взаємозв'язку з медичними, спортивними і додатковими освітніми закладами краю.

Базова шкільна освіта повинна не погіршувати, а покращувати здоров'я учнів за допомогою вдосконалення їх знань, формування умінь і навичок зміцнювати власне здоров'я і здоров'я оточуючих, спираючись на наступні функції:

- нормативно-правова: регламентує діяльність загальноосвітніх установ, спрямовану на збереження і зміцнення здоров'я учасників освітнього процесу;

- адміністративно-управлінська: організовує діяльність педагогічного колективу, спрямовану на реалізацію системної моделі здоров'яформуючого освітнього простору загальноосвітнього навчального закладу;

- науково-методична: формує концептуальні підходи до розробки інноваційної моделі навчального закладу;

- інформативно-комунікативна: забезпечує трансляцію досвіду ведення здорового способу життя, наступність традицій, ціннісних орієнтацій, що формують дбайливе ставлення до індивідуального здоров'я, цінності людського життя в системі учень-педагог-батьки;

- інтеграційна: об'єднує вітчизняний та зарубіжний досвід, різні наукові концепції та системи організації здоров'язберігаючої діяльності у освітніх закладах; структурує діяльність психолого-педагогічних, соціальних і медичних служб освітнього закладу;

- адаптивна: виховання в учасників освітнього процесу спрямованості на здоровий спосіб життя, оптимізацію стану власного організму й підвищення стійкості до стресогенних чинників природного і соціального середовища;

- діагностична: полягає у моніторингу загальноосвітньої установи, розвитку учнів на основі прогностичного контролю, що дозволяє порівняти зусилля і

спрямованість дій педагогічного колективу відповідно до природних можливостей дитини, забезпечує аналіз передумов і чинників перспективного розвитку педагогічного процесу, індивідуальне проходження освітнього маршруту кожною дитиною.

В якості основних вимог до розробки моделі здоров'язберігаючого середовища загальноосвітнього навчального закладу на нашу думку повинні виступати:

- обґрунтування схеми взаємодії усіх учасників навчально-виховного процесу (адміністрації педагогічних працівників, учнів, їх батьків (законних представників), соціальних партнерів освітнього закладу – установ культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, правоохоронних органів) щодо організації здоров'язберігаючого, безпечного навчального середовища;

- облік усіх педагогічних, матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних та інших умов, необхідних для реалізації технологій здоров'язбереження і корекції відхилень у здоров'ї, що враховують індивідуальні показники здоров'я учнів;

- обґрунтування необхідних умов організації навчально-виховного процесу, спрямованого на мінімізацію ризику для здоров'я, з метою запобігання формуванню дезадаптаційних станів учнів (перевтоми, гіподинамії, стресів, формування різного виду залежностей, в т.ч. алкогольної, наркотичної, нікотинової, ігрової, інтернет-залежності та інших девіацій);

- опис матеріально-технічного і інформаційного забезпечення виховної роботи з учнями та їх батьками;

- науково-методичне забезпечення, в т.ч. профілактичні здоров'язберігаючі програми, що реалізуються з використанням комп'ютерних технологій, а також електронні методичні посібники);

- науково-методичний супровід інформатизації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах, що передбачає мінімізацію ризиків негативної дії на здоров'я учнів;

- ресурсні можливості загальноосвітніх навчальних закладів залежно від їх локалізації (мегаполіс, обласний, районний центр, сільська місцевість).

В центрі моделі – здоров'я, як критерій освіти, і педагогічний процес, спрямований на формування і розвиток позитивної, стійкої орієнтації на здоровий спосіб життя, як необхідної умови життєздатності, що реалізується шляхом формування у суб'єктів педагогічного впливу:

- здатності до позитивного саморозвитку в різних життєвих обставинах, впевненості в собі, розвитку почуття компетентності і власної цінності;

- мотивації зміцнення здоров'я, за допомогою установки на цінність життя;

- набуття знань про власне здоров'я; оволодіння способами, що бережуть та примножують здоров'я;

- культури здоров'я, спрямованої на відповідальне ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, на прагнення зберегти і примножити свій природний потенціал. Базовою ланкою освіти є загальноосвітні навчальні заклади, модернізація яких передбачає орієнтацію освіти не тільки на засвоєння учнем певної суми знань, але й на розвиток його особистості, його пізнавальних та творчих здібностей, формування культури здоров'я. загальноосвітній

навчальний заклад повинен формувати цілісну систему універсальних знань, умінь та навичок, а також досвід самостійної діяльності й особистої відповідальності учнів, тобто ключові компетентності, що визначають якість змісту освіти.

#### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:**

1. Дмитриев А. А. Оздоровительная направленность обучения как один из важнейших принципов педагогической валеологии // Проблемы педагогической валеологии: сб. научн. трудов / под ред. проф. Колбанова В. В. – СПб., 1997. – С. 15-17
2. Кириленко С. В., Михайлов О. М., Павлютенков Є. М., Сергієнко В. П. Моніторинг школи культури здоров'я. – Х.: Основа, 2008. – 176 с.
3. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. – Х.: Основа, 2004. – 240 с.

## **ЗДОРОВ'Я – ЗАПОРУКА ЩАСЛИВОГО ЖИТТЯ**

***Н.Г. НАВРОЦЬКА, О.В. ВИШНІКІНА***

*Академія митної служби України,  
Дніпропетровськ, Україна*

Людина народжена для щастя. Зрозуміло, що кожна людина розуміє поняття «щастя» по-своєму. Скільки людей, стільки ж думок. Проте для будь-кого, незалежно від особистих поривань і цілей, основою щастя є його здоров'я.

Протягом багатовікової історії людства, на різних етапах розвитку суспільства, проблемам здоров'я завжди приділялася велика увага. Представники різних наук та фахів робили спроби проникнути в таємницю феномену здоров'я, виявити його сутність з тим, щоб навчитися вміло керувати ним, економно використовувати здоров'я протягом усього життя та знаходити засоби його збереження [1, с. 111].

Сучасна середньостатистична молода людина занадто багато часу проводить за комп'ютером, а відтак стає малорухомою, що призводить до атрофії м'язів, фізичної слабкості, зниження імунітету і як результат збільшення кількості захворювань, особливо вірусного характеру та застуд. Таким чином, здоров'я молоді, від якого залежить життя і здоров'я майбутніх поколінь, завжди є актуальним.

Вивчення джерел різних систем оздоровлення та їх аналіз; спостереження за поведінкою студентів у вищих навчальних закладах.

Здоров'я людини залежить від багатьох факторів: кліматичних умов, стану навколишнього середовища, забезпечення продуктами харчування і їх цінності, соціально-економічних умов, а також стану медицини. Доведено, що приблизно 50 % здоров'я людини визначає спосіб життя. Негативними його чинниками є шкідливі звички, незбалансоване, неправильне харчування, несприятливі умови праці, моральне і психічне навантаження, малорухомий спосіб життя, погані